

PERSPECTIVES SOBRE APODERAMENT-ENFORTIMENT

Institut de
Govern i
Polítiques
Públiques

Ernesto Morales

IGOP – UAB

Escola de Polítiques Socials i Urbanes

Escola d'estiu de l'IGOP

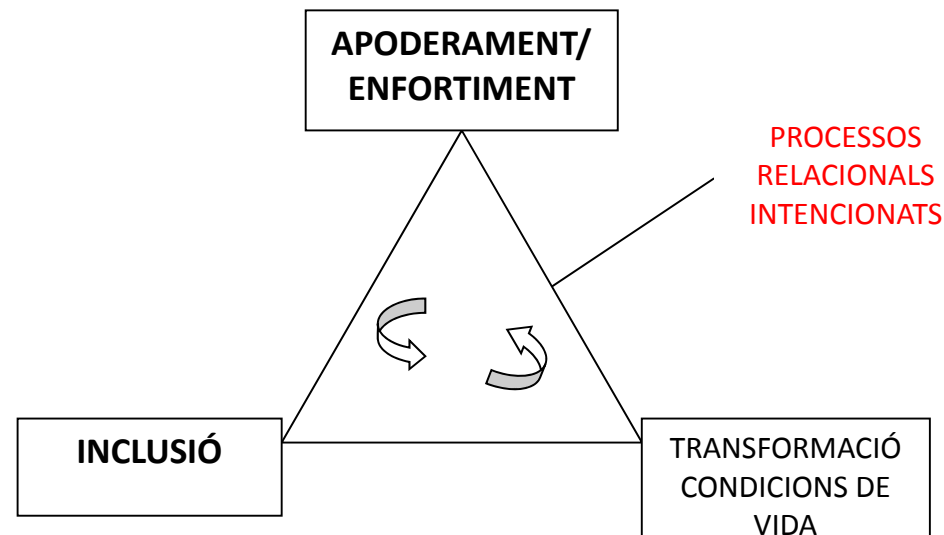
1 de juliol de 2013

Per què el nostre interès pel concepte?

El punt de partida de la nostra aproximació:

- Les pràctiques** de l'acció comunitària i altres processos col·lectius
- Les teories i els processos** (psicologia comunitària, educació popular, pedagogia de l'oprimit, la recerca acció)

Des de la psicologia comunitària (empoderament):

Aproximació des de la psicologia comunitària.

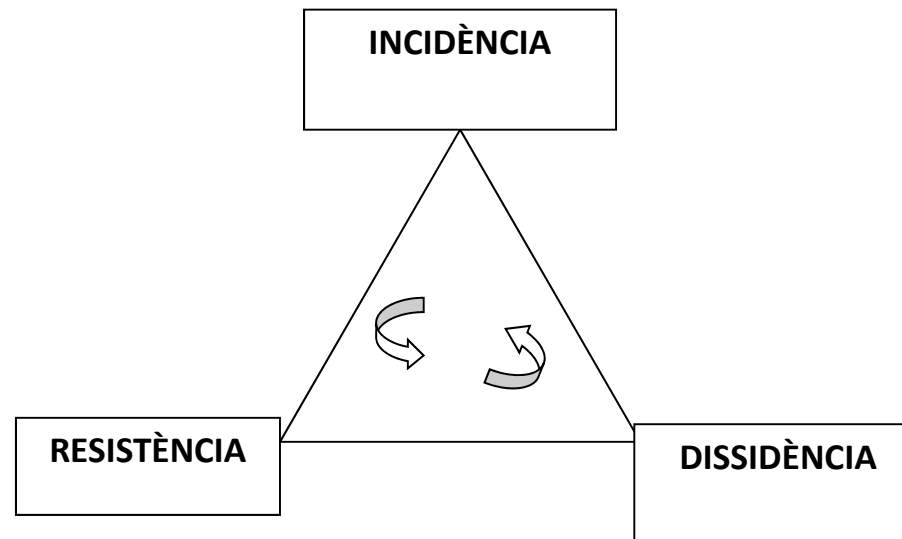
“Empowerment” (Rappaport 1984):

Procés pel qual les persones, organitzacions i comunitats adquireixen el domini o control de les seves vides, a partir del desenvolupament de recursos individuals, grupals i comunitaris que generen nous entorns millorant la qualitat de vida i el benestar”.

Empoderament, apoderament, enfortiment, potenciació...?

Com es dona? Individual? Col·lectiu? és possible l'un sense l'altre?

Apoderament / enfortiment
POLÍTIC
En què es concreta?

Nivells / escales de l'apoderament:

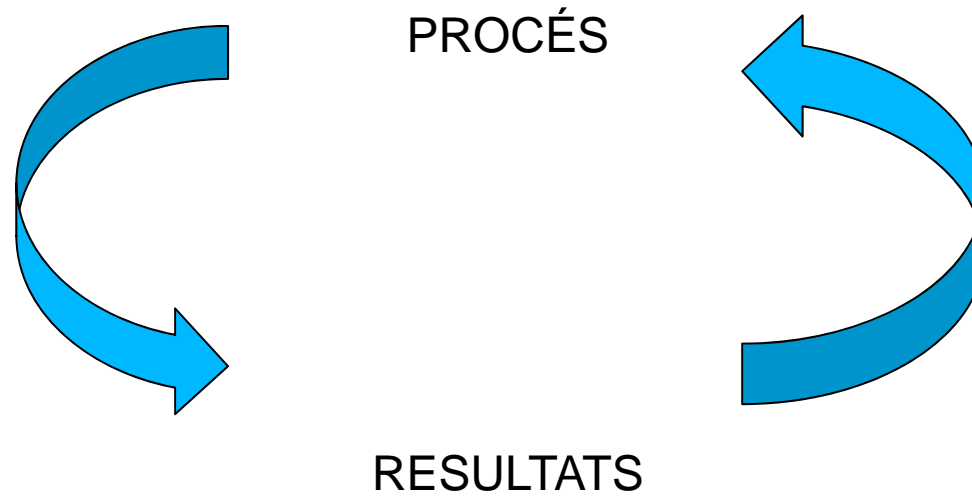
Nivells de apoderament (enfortiment/ empowerment) (Rappaport, 1984. Zimmerman, 2000)		
Individual	Creencies sobre la pròpia competència	<u>Locus de control</u> : connexió causal conducta-resultats <i>(exemple extern - la sort)</i>
		<u>Autoeficàcia</u> : habilitat per fer determinades accions amb èxit
		<u>Motivació</u> de la competència
	Comprensió de l'entorn sociopolític	Desenvolupament del coneixement crític, comprendre les situacions en termes de poder social
	Esforços per exercir control sobre l'entorn	Conèixer què fer (a quina instància dirigir-me, quina acció plantejar...)
Grupal	Organitzacions o processos enfortidors	Aporten oportunitats als seus membres per a l'apoderament individual i grupal (fer coses junts, assumir responsabilitats...)
	Organitzacions o processos enfortits	Son capaços de resoldre problemes, de mobilitzar recursos, d'exercir influència, i generar institucionalment una resposta
Comunitari	Paradigma al que s'aspira (son necessaris els nivells anteriors)	Recull els nivells anteriors i permet que flueixi el poder entre els diferents nivells, es regeneren lideratges, s'incorporen persones noves, tothom es conscient dels diferents nivells d'organització i apoderament, així del poder que tenen com a comunitat

A pensar per qui impulsa processos de resistència, incidència, dissidència

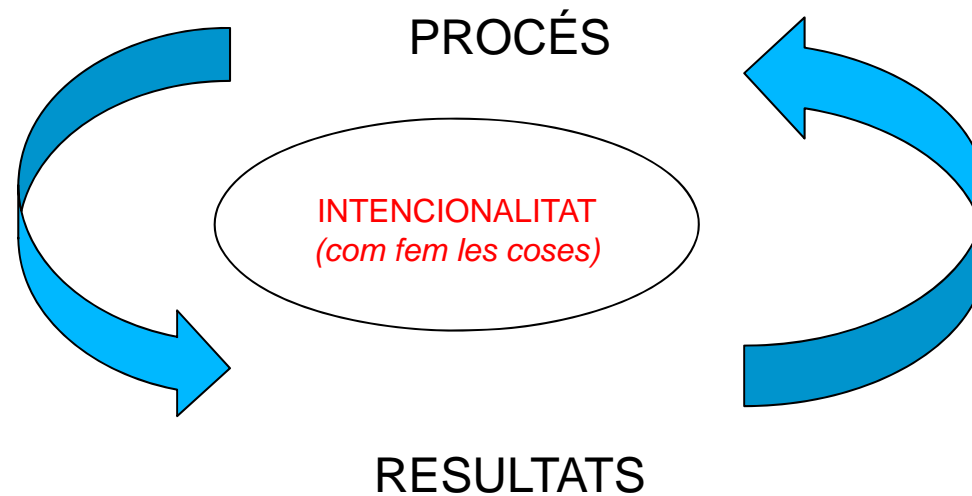
Individual	Creencies sobre la pròpia competència	???
	Comprensió de l'entorn sociopolític	???
	Esforsos per exercir control sobre l'entorn	????
Grupal	Organitzacions enfortidores	???
	Organitzacions enfortides	???
Comunitari	Paradigma al que s'aspira (son necessaris els nivells anteriors)	???

Nivells de apoderament (enfortiment) i estratègies d'assoliment		
Individual	Creencies sobre la pròpia competència	<i>Permetre i possibilitar l'experimentació, l'èxit i l'error per a aprendre / Reconeixement dels èxits...</i>
	Comprensió de l'entorn sociopolític	Aportació d'elements per a la reflexió Donar a conèixer elements de realitat més amplis Relació amb d'altres persones i espais
	Esforsos per exercir control sobre l'entorn	Compartir aprenentatges...
Grupal	Organitzacions enfortidores	Possibilitant la experiència directa, treball en petits grups (5-8 persones), assignant responsabilitats, donant veu, fomentant la participació en el Disseny, execució i avaluació de les accions...
	Organitzacions enfortides	Exercint el poder (si no l'exerceixen, no el tenen?) (exemple: Son capaços de demanar i aconseguir finançament per a un projecte)
Comunitari	Paradigma al que s'aspira (son necessaris els nivells anteriors)	Sistema de "govern-participació" democràtic entre nivells, que permeti la mobilitat, que incentivi la presa de consciència, etc...Formes de dinamitzar i organitzar els grups, les reunions, etc...

Procés – resultats

Procés – resultats - intencionalitat

Interessant els plantejaments de l'educació popular i Paulo Freire:

- El que m'expliquen ho oblidó
- El que veig ho enrecordo
- El que faig o vist en primera persona ho aprenç
- El diàleg com a eina de problematització i concienciació per al canvi social

Distinció entre els processos d'apoderament i els resultats de l'apoderament (Zimmerman, 2000).

Nivells d'anàlisi	Procés d'apoderament/potenciació (empowering)	Resultats de l'apoderament/potenciació (empowered)
Individual	Aprenentatge d'habilitats per a la presa de decisions Gestionar/fer us de recursos Treballar amb els altres	Sentit de control Consciència crítica Comportament participatiu
Grupal/ Organizatiu	Oportunitats per participar en la presa de decisions Responsabilitats compartides Lideratge compartit	Competència efectiva en la gestió/us de recursos Xarxes de treball, coalicions entre organitzacions Influència política
Comunitari	Accés a recursos de la comunitat Apertura d'estructures mediadores Tolerància a la diversitat	Coalicions organitzatives Lideratge plural Habilitats participatives dels residents en la vida comunitària